МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної

роботи _____ О. А. Кузнецова

27 серпня 2020 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Ступінь магістра

Спеціальність 231 Соціальна робота

Освітньо-професійна програма «Соціальна робота. Соціальна педагогіка»

Миколаїв - 2020

Програму розроблено та внесено: Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Султанова Н.В., професор кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи, доктор педагогічних наук, професор
_____(Султанова Н.В.)

РЕЦЕНЗЕНТ: кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» Л.І Гуцуляк

Програму схвалено на засіданні кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи
Протокол від «27» серпня 2020 року № 1
Завідувач кафедри _____ (Рогальська-Яблонська І.П.)

Програму погоджено навчально-методичною комісією факультету педагогічної та соціальної освіти:
Протокол від «27» серпня 2020 року № 1
Голова навчально-методичної комісії факультету _____ (Степанова Т.М.)

Програму погоджено навчально-методичною комісією університету
Протокол від «27» серпня 2020 року № 1
Голова навчально-методичної комісії університету_____(Кузнецова О.А.)

Анотація

Програму розроблено відповідно до стандарту вищої освіти за спеціальністю 231 «Соціальна робота» для другого (магістерського) рівня вищої освіти №557 від 24.04.2019 р. Курс «Методологія наукових досліджень» впроваджено у навчальний план підготовки майбутніх соціальних працівників та фахівців із соціальної роботи з метою ознайомлення студентів з методологією наукових досліджень, формування вміння застосовувати її у практичній діяльності; організовувати дослідницьку діяльність; забезпечення чіткого розуміння студентами поняття про наукову діяльність; засвоєння понятійно-термінологічного апарату наукової діяльності; ознайомлення зі станом наукової діяльності в Україні та світі; ознайомлення з електронними та Інтернет-ресурсами інформації; засвоєння системи роботи з бібліотечно-бібліографічними джерелами інформації та вивчення порядку оформлення наукового дослідження під час навчання в університеті.

Ключові слова: наукове дослідження, методи, методологія, експеримент, принципи, вибірка, аналіз.

Annotation

The program was developed in accordance with the standard of higher education in the specialty 231 "Social work" for the second (master's) level of higher education №557 from 24.04.2019. in order to acquaint students with the methodology of scientific research, the formation of the ability to apply it in practice; organize research activities; providing students with a clear understanding of the concept of scientific activity; mastering the conceptual and terminological apparatus of scientific activity; acquaintance with the state of scientific activity in Ukraine and the world; acquaintance with electronic and Internet resources of information; mastering the system of work with library and bibliographic sources of information and studying the procedure for registration of research while studying at the university.

Key words: scientific research, methods, methodology, experiment, principles, sampling, analysis.

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Методологія наукового дослідження» складена проф. Султановою Н.В. відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів спеціальності 231 Соціальна робота.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: система загальних принципів і підходів наукового пізнання, методи, технології пізнання, що пов'язані з науковою та практичною професійною діяльністю в соціальній сфері.

Міждисциплінарні зв'язки: «Соціальна робота з різними групами клієнтів», «Соціальна педагогіка», «Психологія у соціальній роботі», «Теорія та технології соціальної роботи».

1.Мета, завдання навчальної дисципліни та результати навчання

1.1. Мета курсу: ознайомити з методологією наукових досліджень, сформувати вміння застосовувати її у практичній діяльності; організовувати дослідницьку діяльність.

1.2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни є:

– забезпечити чітке розуміння студентами поняття про наукову діяльність;
– засвоїти понятійно-термінологічного апарату наукової діяльності;
– ознайомити зі станом наукової діяльності в Україні та світі;
– ознайомити з електронними та Інтернет-ресурсами інформації;
– засвоїти систему роботи з бібліотечно-бібліографічними джерелами інформації;
– вивчити порядок оформлення наукового дослідження.

Програмні результати навчання:

ПРН 2. Критично оцінювати результати наукових досліджень і різні джерела знань про практики соціальної роботи, формулювати висновки та рекомендації щодо їх впровадження.

ПРН 3. Застосовувати іноземні джерела при виконанні завдань науково-дослідної та прикладної діяльності, висловлюватися іноземною мовою, як усно, так і письмово.

ПРН 4. Показувати глибинне знання та системне розуміння теоретичних концепцій, як із галузі соціальної роботи, так і з інших галузей соціогуманітарних наук.

ПРН 6. Самостійно й автономно знаходити інформацію необхідну для професійного зростання, опановувати її, засвоювати та продукувати нові знання, розвивати професійні навички та якості.

ПРН 7. Застосовувати загальне та спеціалізоване програмне забезпечення для вирішення професійних задач та здійснення наукового дослідження

ПРН 14. Визначати методологію прикладного наукового дослідження та застосовувати методи кількісного та якісного аналізу результатів, у тому числі методи математичної статистики.

ПРН 15. Розробляти критерії та показники ефективності професійної діяльності, застосовувати їх в оцінюванні виконаної роботи, пропонувати рекомендації щодо забезпечення якості соціальних послуг та управлінських рішень.

ПРН 20. Упроваджувати результати наукового пошуку в практичну діяльність.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими *компетентностями*:

І. Загальнопредметні:

ЗК 1.Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність розробляти і управляти проектами.

ЗК 3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК 5. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК 6. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

ЗК 8. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ІІ. Фахові:

ФК 1. Здатність до розуміння та використання сучасних теорій, методологій і методів соціальних та інших наук, у тому числі методи математичної статистики та

кількісні соціологічні методи, стосовно завдань фундаментальних і прикладних досліджень у галузі соціальної роботи.

ФК 3. Здатність професійно діагностувати, прогнозувати, проектувати та моделювати соціальні ситуації.

ФК 4. Здатність до впровадження методів і технологій інноваційного практикування та управління в системі соціальної роботи.

ФК 7. Здатність до професійної рефлексії.

ФК 9. Здатність доводити знання та власні висновки до фахівців та нефахівців.

ФК 16. Здатність упроваджувати результати наукового пошуку в практичну діяльність.

2.Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Система наукових знань. Фундаментальні і прикладні науки

Тема 2. Структура науки: об'єкт, предмет дослідження

Тема 3. Основні структурні елементи науки: принципи (постулати), проста абстракція (поняття, визначення), категорії, аксіоми, закономірності, закони

Тема 4. Поняття про методи (способи) дослідження; загальні (спільні) і спеціальні (конкретні), нові і традиційні методи

Тема 5. Інформаційна база досліджень: носії і джерела інформації, їх види

Тема 6. Аналіз і оформлення наукових досліджень

Тема 7. Вибір методології, опорних теоретичних положень дослідження

Тема 8. Побудова гіпотези дослідження, вибір методів дослідження

3. Рекомендована література

Базова

1. Бірта Г.О. Методологія і організація наукових досліджень: навч. посіб. / Г.О. Бірта, Ю.Г. Бургу. – К.: «Центр учбової літератури», 2014. – 142 с.
2. Кальниш Ю. Г. Методологія наукових досліджень : навч.-метод. посіб. для підг. магістрів за спец. 8.150101 Державна служба / Кальниш Ю. Г., Усаченко Л. М. – К. : НВДЦ "Нововведення", 2013. – 126 с.
3. Колесников О. В. Основи наукових досліджень [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. В. Колесников. — 2-ге вид., випр. та допов. — К. : Центр учбової літератури, 2011. — 141с.
4. Клименюк О. В. Виклад та оформлення результатів наукового дослідження [Текст] : підручник / О. В. Клименюк. — К.; Ніжин : Аспект-Поліграф, 2007. — 398 с.
5. 37.Клименюк О. В. Технологія наукового дослідження [Текст] : підручник / О. В. Клименюк. — К.; Ніжин : Аспект-Поліграф, 2006. — 307 с.
6. Кіндрат Р. Я. Конспект лекцій «Основи наукових досліджень» для аспірантів напрямів підготовки: 6.030504 "Економіка підприємства" та 6.030601 "Менеджмент " / Р. Я. Кіндрат, О.Р. Прокопович. – Львів : НЛТУ України, 2013.
7. Основи наукових досліджень: методологія, організація, оформлення результатів [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. — 2-ге вид. 24 / В. М. Головій, Є. Ю. Кузькін, Л. В. Піддубна та ін. — К. : Хай Тек Прес, 2012. — 343 с.
8. Палеха Ю.І. Основи науково-дослідної роботи: навч. посібник / Ю.Л.Палеха, Н.О.Леміш. — К.: Ліра-К., 2013. – 320 с. — Рекомендовано МОН України.
9. Чоха Ю.М. Основи наукової діяльності: навч. посібник / Ю. М. Чоха. — К. : ІПК ДСЗУ, 2011. – 307 с.
10. Шандор Ф.Ф. Основи наукових досліджень: курс лекцій / Ф.Ф. Шандор, Н.В. Дубович. – Ужгород: «Бреза», 2014. – 200 с.

Допоміжна

1. Алексеев А.П. Аргументация. Познание. Общение / А. П. Алексеев. — М., 1991.

2. Аналитическая философия XX века / Б. Рассел, З. Мур, Дж. Остин и др. — М., 1993.

3. .Андрос Е. Н. Истина как проблема познания и мировоззрения / Е. Н. Андрос. — К., 1984.

4. Артемчук Г.І. Методика організації науково-дослідної роботи : навч. посіб. / Г.І. Артемчук, В.М. Курило, М. П. Кочерган. — К. : Форум, 2000. — 270 с.

5. Баскаков А. Я. Методология научного исследования [Текст] : учеб пособие для аспірантов высших учеб. заведений / А. Я. Баскаков, Н. В. Туленков ; Межрегион. акад. упр. персоналом. — К. : МАУП, 2002. — 216 с.

6. Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень [Текст] : підручник для бакалаврів, магістрів і аспірантів економ. спец. вищ. навч. закл. освіти / М. Т. Білуха. — К. : АБУ, 2002. — 480 с.

7. Баришнікова О. Є. Робоча програма навчальної дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень» для аспірантів спеціальності 8.18010018 «Адміністративний менеджмент» / О. Є. Баришнікова. — К. : ІПК ДСЗУ, 2013. — 25 с.

8. .Бочелюк В. Й. Методика та організація наукових досліджень із психології [Текст] : навч. посіб. для аспірантів вищих навч. закладів / В. Й. Бочелюк, В. В. Бочелюк. — К. : Центр учбової літератури, 2008. — 360 с.

9. Вороніна Л. І. Кандидатська дисертація: методика написання і захисту [Текст] : посіб. для аспірантів і здобувачів наук. ступ. / Л.І. Вороніна, В.Є. Воротін, С.О. Гуткевич. — К. : Європейський ун-т, 2006. — 137 с.

10. Ганін В. І. Методологія соціально-економічного дослідження [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. освіти / В. І. Ганін, Н.В.Ганіна, К.Д. Гурова. — Харків : ХарТЕІ КНТЕУ. — К. : : Центр учбової літератури, 2008. — 224 с.

11. Гетманова А. Л. Логика / А.Л. Гетманова. — М., 2002. 25

12. Гоберман В. А. Технологии научных исследований: методы, модели, оценки : учеб. пособие / В.А. Гоберман. — М. : МГУ леса, 2001. — 390 с.

13. Грищенко І. М. Основи наукових досліджень : навч. посіб. / І. М. Грищенко. — К., 2001.

14. Дудченко А. А. Основы научных исследований : науч. пособие / А.А. Дудченко и др. — К., 2000.

15. Економічні дослідження (методологія, інструментарій, організація, апробація): навч. посіб.; за ред. д.е.н., проф., акад. НАПН України А.А. Мазаракі. — К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010.

16. Єріна А.М. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. / А.М. Єріна, В. Б. Заходжай, Д. Л. Єрін. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. — 212 с.

17. Канке В. А. Основные философские направления в концепции науки / В.А. Канке. — М., 2000.

18. Кіндрат Р. Я. Методологія наукових досліджень / Р. Я. Кіндрат, Л.Д. Загвойська. // Економіка довкілля і природних ресурсів. Інформаційний пакет спеціальності / За ред. академіка НАН України Ю. Ю.Туниці. Укладачі: Л. Д. Загвойська, Л. І. Максимів. – Львів : Афіша, 2014. — С. 91 —97.

19. Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень [Текст] : навч. посіб. / В. В. Ковальчук, Л. М. Моїсєєва. — 2-ге вид., перероб. і доп. — К. : Професіонал, 2004. — 208 с.

20. Краевский В.В. Методология научного исследования / В. В. Краевский. — СПб. : СПбГУП, 2001. — 148 с.

21. Клименюк О.В. Методологія та методи наукового дослідження [Текст] : навч. посіб. / О.В. Клименюк. — К. : Міленіум, 2005. — 184 с

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік.

5. Засоби діагностики успішності навчання: опитування, самостійна робота, контрольна робота, індивідуальне науково-дослідне завдання, банк тестових питань для перевірки знань.